

Digitalt i Stadsparken

Arkeologisk schaktningsövervakning 2025

L1958:8622, Stadsparken 1, Kalmar socken, Kalmar kommun, Kalmar län, Småland

Nicholas Nilsson, Cecilia Ring

Arkeologisk rapport 2026:16

MUSEIARKEOLOGI SYDOST
– en del av Kalmar läns museum

Digitalt i Stadsparken

Arkeologisk schaktningsövervakning 2025

L1958:8622, Stadsparken 1, Kalmar socken, Kalmar kommun, Kalmar län, Småland

Författare	Nicholas Nilsson, Cecilia Ring
Copyright	Kalmar läns museum 2026
Redaktion	Kenneth Alexandersson, Stefan Siverud
Kartor	Publicerade i enlighet med tillstånd 507-98-2848 från Lantmäteriverket
Förlag	Kalmar läns museum
ISSN	1400-352X

Innehåll

Sammanfattning	7
Inledning	8
Topografi och fornlämningsmiljö	10
Syfte och frågeställningar	13
Metod och genomförande	14
Resultat och tolkning	15
Åtgärdsförslag	16
Referenser	17
Tekniska och administrativa uppgifter	18
Bilagor	19

Karta över Kalmar län med platsen markerad.

Sammanfattning

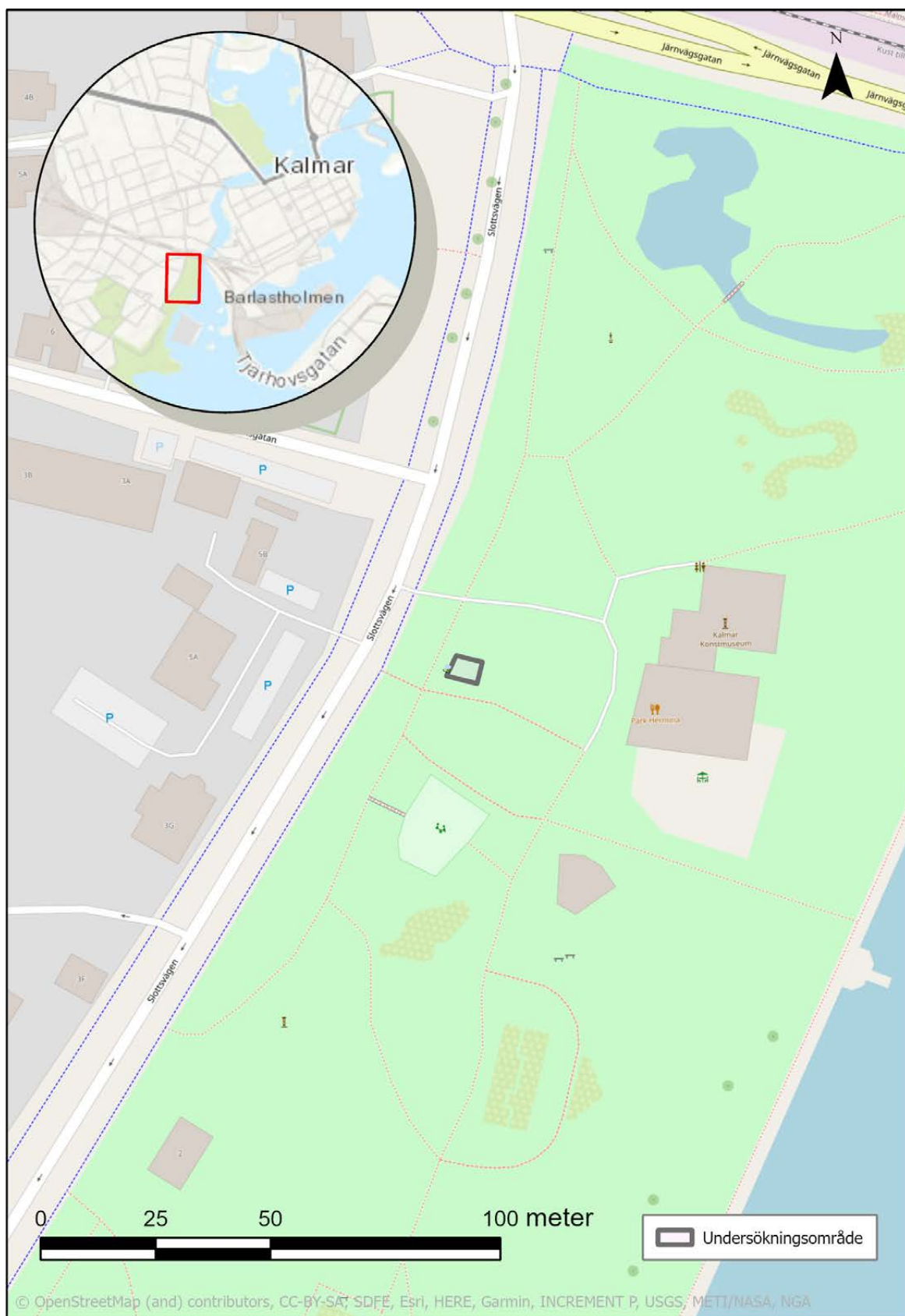
Med anledning av schaktning för uppförandet av en digital informationsskylt i Kalmar stadspark genomförde Museiarkeologi sydost/Kalmar läns museum en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning. Exploatör var Kalmar kommun och undersökningen utfördes den 5 december 2025.

Inledningsvis var schaktet beräknat till att bli 1,5 m långt, 1 m brett och 0,5 m djupt. Inom ytan för schaktet skulle det eventuellt kunna finnas lämningar efter den på 1600-talet planerade radialplanen. Vid schaktningen påträffades endast omrörda lager och schaktet kom att bli mindre än planerat.

Inledning

Under en dag i december 2025 utförde Museiarkeologi sydost/Kalmar läns museum en schaktning inför uppförandet av en digital informationsskylt i Kalmar stadspark (fig. 1).

Exploator var Kalmar kommun. Projektledare var Nicholas Nilsson. Cecilia Ring var delaktig i rapportskrivandet. Uppdraget utfördes efter beslut från Länsstyrelsen Kalmar.

Figur 1. Undersökningsplatsen i Kalmar stadspark.

Topografi och fornlämningsmiljö

Exploateringsområdet ligger inom fornlämning L1958:8622, stadslager, i Kalmar stadspark som ligger i Gamla stan. Stadsparken anlades i slutet av 1800-talet och är idag en prunkande park med gräsmattor, gångar, blomrabatter samt områden med planterade buskar och träd. Området är relativt flackt och endast i den östra delen anas en vall som går i närmast nord-sydlig riktning strax söder om restaurang Byttan och söderut i riktning mot slottet. Vallan är rester efter den medeltida stadsmuren, vilken började byggas under den tidigare delen av 1300-talet för att skydda staden. Övriga lämningar av den medeltida staden återfinns under mark (Ring & Nilsson 2008:32).

Ett antal arkeologiska undersökningar, av varierande omfattning, har utförts i närområdet (fig. 2). Ett 40 meter öster om den nu genomförda schaktningsövervakningen genomförde Harald Åkerlund i slutet av 1930-talet en undersökning i samband med att nuvarande restaurang Byttan skulle byggas. Omfattande lämningar av hus, mindre byggnader, gator och bryggor påträffades. Det dokumenterades även att det fanns flera bebyggelseskikt på platsen och att hus och gårdar existerat under en längre tid men byggts om vid vissa tillfällen. Lämningarna kunde dateras från 1300-tal till 1600-tal (Åkerlund 1939).

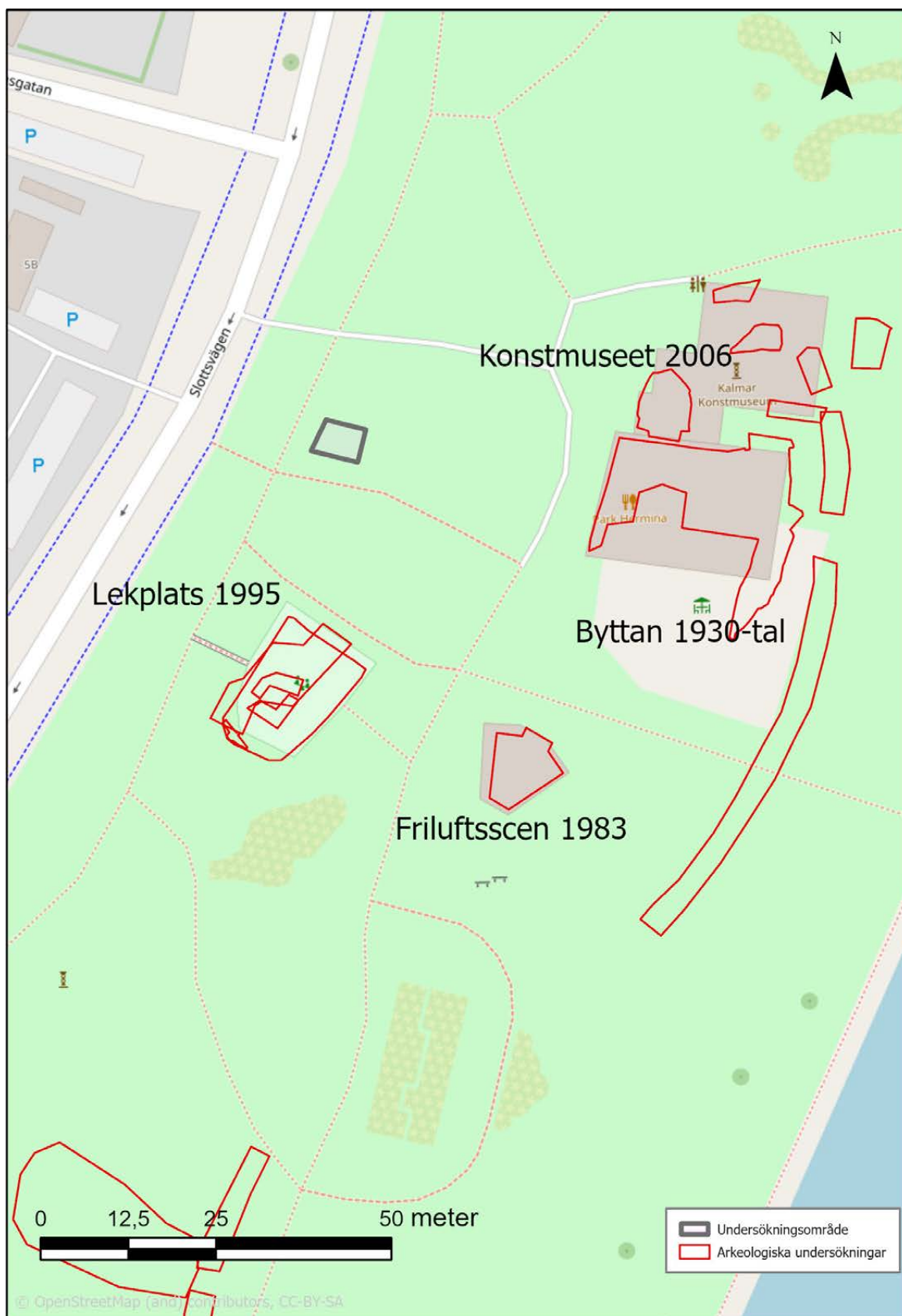
I samband med byggandet av ett nytt konstmuseum precis norr om restaurang Byttan 2006 utförde Kalmar läns museum en arkeologisk undersökning. Vid undersökningen framkom rester av den medeltida hamnen, stadsmuren samt bebyggelseämningar. Bebyggelseämningarna var inte lika omfattande som de som dokumenterades under restaurang Byttan. Här påträffades

lämningar som kunde dateras till slutet av 1200-talet och fram till stadens flytt vid mitten av 1600-talet. Den undersökta ytan hade först varit en del av en strandkant med spår av bryggor, efter en tid torrlades denna och ett trähus byggdes på platsen. Detta skedde under loppet av 1300-talet (Ring & Nilsson, 2008).

År 1983 gjordes en arkeologisk undersökning i stadsparken inför uppförandet av en friluftscen. Här framkom en husgrund med mur av natur- och kalksten i kalkbruk. Grunden var igenfylld med fyllnadsmassor från historisk tid. Under massorna framkom ett golv av kalksten under vilket ett kulturlager påträffades. Huset tolkades som ett gårdshus vilket låg på den s.k. Blidogårdens tomt, men dateringen är osäker. Troligtvis är husgrunden från 1500–1600-talen, men det finns även fynd från medeltid. Förutom husgrunden påträffades en mindre stenpackning med underliggande kulturlager (Nilsson & Palm 2008).

År 1995 utförde Kalmar läns museum en förundersökning med anledning av schaktning för handikappanpassning av lekplatsen i Kalmar Stadspark. Syftet var att kontrollera i vilken utsträckning kulturlager från medeltid, 1500- och 1600-talen skulle beröras.

Schaktdjupet på den ca 120 m² stora ytan var 0,15–0,4 m. Till största del berördes endast den sand som redan fanns på lekplatsen, ställvis avlägsnades omrörda kulturlager och i områdets södra del avtäcktes en rest av en kullerstensläggning ca 0,5 x 0,5 m stor, som låg 0,3 m under nuvarande markyta. I områdets norra del

Figur 2. Tidigare undersökningar som utförts i Kalmar stadspark och som nämns i texten.

påträffades ett sandlager med sten och tegel 0,1 m under nuvarande markyta. Det är möjligt att sandlagret utgjort bärlager till ytterligare en stenläggning. Inga fynd som kunde dateras påträffades i anläggningarna, varför åldern endast kan bedömas ungefärligt till senmedeltid-1600-tal.

Den kullerstensbelagda ytan ligger, enligt Dagmar Sellings rekonstruktion av den medeltida stadsplanen, där Korngatan, Sandvikagatan och den gata som ledde upp till Stadsbroporten möttes framför det s.k. tyghuset i en torgliknande utvidgning (Blohmé 1995, KLM dnr 1590/94).

Syfte och frågeställningar

Syftet med undersökningen är att med ett vetenskapligt arbetssätt dokumentera fornlämningen. I Länsstyrelsens förfrågningsmaterial uppgavs att ”prioritering för uppdraget är att kontrollera om det finns lämningar efter den medeltida staden på platsen och om det går att hämta kunskap

om verksamhet på platsen. Eventuella analyser som kopplas till uppdraget ska ta bindas till ökad kunskap kring den medeltida staden och verksamhet på den aktuella platsen” (Lst FFU dnr 6043-2025).

Metod och genomförande

Undersökningen utfördes genom schaktningsövervakning. Arkeologen på plats följde schaktningen som gjordes för skyltfundamentet. Dokumentation gjordes genom inmätning och

beskrivning i Museiarkeologi sydosts dokumentationssystem IDA samt genom fotografering med digitalkamera. De digitala fotona har registrerats i en databas.

Resultat och tolkning

Schaktet blev mindre än planerat på grund av att fundamentet inte krävde mer utrymme. Schaktet var 1,70 x 1,5 meter stort och schaktdjupet 0,3 m. I den södra delen av schaktet var det sedan tidigare schaktat och här fanns ett förberedande elledningsrör som låg i något sandig matjord (lager 1) (fig. 3). Enstaka fynd av keramik påträffades men tillvaratogs ej. Den norra delen av schaktet bestod endast av matjord, lager 2. Enstaka fynd av keramik fanns i matjorden men tillvaratogs ej.

Vid schaktningen påträffades inga historiska lämningar sannolikt på grund av det ringa schaktdjupet och lämningar efter eventuella stensatta kontexter eller kulturlager kan finnas djupare ner. Detta gör att framtida schaktningsarbeten på platsen kan komma att kräva ytterligare antikvariska insatser för att säkerställa kunskapen om Kalmars medeltida stad och stadsplan.

Figur 3. Den urschaktade gropen för fundamentet till den digitala skylten. Foto från sydöst. Foto: Nicholas Nilsson, Kalmar läns museum.

Åtgärdsförslag

Då inga konstruktioner eller lager av intresse påträffades vid schaktningen och då skylten redan finns på plats så rekommenderas inga ytterligare antikvariska åtgärder för detta projekt.

Skulle ytterligare, djupare schaktning vara aktuella i en framtid kan dessa dock kräva ytterligare antikvariska insatser.

Referenser

Arnell., K-H, Jönsson., K. 1975. Arkeologiska undersökningar i Gamla staden i Kalmar. *KALMAR LÄN* 1975. Årsbok för kulturhistoria och hembygdsvård. Årgång 60. Kalmar läns museum.

Nilsson, S. & Palm, V., 2008:2. Byggnation av friluftsscenen i Stadsparken RAÄ 94, Stadsparken Stg. 352, Gamla Stan, Kalmar stad, Kalmar kommun, Småland. Arkeologisk undersökning 1983. Nationella rapportprojektet 2028

Ring, C & Nilsson. N, 2008. *Ur dy, lera och sand. Hamn och bebyggelse från det medeltida Kalmar*. Arkeologi i Kalmar stadspark. Kalmar läns museum.

Åkerlund, H. *Stadsparken* (Restaurang Byttan). Fornlämning 94, Stadsparken, Gamla staden, Kalmar stad, Kalmar kommun, Småland. Arkeologisk undersökning 1939.

Otryckta källor

Blohmé, M. *Stadsparken* (Lekplatsen). Fornlämning 94, Stadsparken, Gamla staden, Kalmar stad, Kalmar kommun, Småland. Arkeologisk förundersökning 1995. KLM dnr 1590/94

Förfrågningsunderlag Länsstyrelsen i Kalmar län dnr 6043-2025

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr:	6043-2025
Kalmar läns museums dnr:	25/0495
Projektnummer KLM:	A2571
KMR uppdragsnr:	202501827
Uppdragsgivare:	Kalmar kommun, Box 611, 391 26 Kalmar
Landskap:	Småland
Kommun:	Kalmar
Socken:	Kalmar
Fastighet:	Stadsparken 1
Fornlämningsnr:	L1958:8622
X koordinat:	6 280 440,81
Y koordinat:	583 060,76
Latitud:	56,6607233°N
Longitud:	16,3550286°E
M ö h:	3 m ö.h.
Fältarbetstid:	2025-12-05
Antal arbetsdagar:	1 dag
Personal:	Nicholas Nilsson
Foto, Du-nummer:	Du 522:1–5
Fyndnummer:	Inga fynd
Analyser:	Inga analyser
Tidsålder:	Modern tid
Dokumentation:	All dokumentation förvaras på KLM.
Inmätning:	Koordinater och höjdangivelser i rikets koordinatsystem SWEREF 99 TM och RH2000.

Bilagor

Bilaga 1. Schaktlista.....	20
Bilaga 2. Kontextlista	21
Bilaga 3. Fotolista digitala bilder	22

Bilaga 1. Schaktlista

ID	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning
1	1,7	1,3	0,3	Litet schakt. Delvis grävt för förberedande elrör. I den nordöstra delen var matjord ned till avsett djup 0,3m. Enstaka fynd av keramik.

Bilaga 2. Kontextlista

Knr	Kontext	Längd (m)	Bredd (m)	Djup/höjd	Beskrivning
1	Dike	1,42	1,11	0,3	Litet schakt. Delvis grävt för förberedande elrör. I den nordöstra delen var matjord ned till avsett djup 0,3m. Enstaka fynd av keramik.

Bilaga 3. Fotolista digitala bilder

Fotolista digitala bilder

Landskap: Småland

Socken: Kalmar

Fastighet: Stadsparken 1

2025

DU 522

Nr Motiv	Från	Datum
1 Undersökningsytan med röret för elledning tydlig synligt. Denna del av grävd sedan tidigare.	SÖ	2025-12-05
2 Undersökningsytan grävd ned till avsedd nivå.	Ö	2025-12-05
3 Schaktets placering i förhållande till konstmuseet och restaurangen.	V	2025-12-05
4 Schaktets placering i förhållande till konstmuseet och restaurangen.	V	2025-12-05
5 Färdigt skyltfundament på plats.	V	2025-12-14

Du522_01.jpg

Du522_02.jpg

Du522_03.jpg

Du522_04.jpg

Du522_05.jpg

Adress Box 104,
S-392 21 Kalmar

Telefon 0480-45 13 00

E-post info@kalmarlansmuseum.se
Webb kalmarlansmuseum.se

